

UNIVERZITA KARLOVA
Právnická fakulta

Rovné zacházení mimo zaměstnání: rovný přístup ke zboží a službám

 Toto vzdělávání je financováno programem Evropské komise „Práva, rovnost a občanství na období 2014 až 2020“.

27. 3. 2018

Kristina Koldinská

Počet stránek

? Rovnost pohlaví v praxi?

1 OPPORTUNITIES FOR DISADVANTAGED PRODUCERS 	2 TRANSPARENCY & ACCOUNTABILITY 	3 FAIR TRADE PRACTICES 	4 FAIR PAYMENT
5 NO CHILD LABOUR, NO FORCED LABOUR 	6 NO DISCRIMINATION, GENDER EQUITY, FREEDOM OF ASSOCIATION 	7 GOOD WORKING CONDITIONS 	8 CAPACITY BUILDING
9 PROMOTE FAIR TRADE 	10 RESPECT FOR THE ENVIRONMENT 	TEN PRINCIPLES OF FAIR TRADE	

27. 3. 2018

Jméno přednášejícího

3

Rovnost v primárním právu EU

- Smlouva o EU
- **Článek 2**
- Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů

Smlouva o fungování EU

- Čl. 1a: „Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů“
- Čl. 2: „Bojuje proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, podporuje sociální spravedlnost a ochranu, rovnost žen a mužů, mezigenerační solidaritu a ochranu práv dítěte. Podporuje hospodářskou, sociální a územní soudržnost a solidaritu mezi členskými státy.“
- Čl. 6. „Unie uznává práva, svobody a zásady obsažené v [Listině základních práv Evropské unie](#) ze dne 7. prosince 2000, ve znění upraveném dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, jež má stejnou právní sílu jako Smlouvy.“
- **článek 19 Aniž jsou dotčena ostatní ustanovení Smluv a v rámci pravomocí svěřených Unii Smlouvami, může Rada zvláštním legislativním postupem a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu jednomyslně přijmout vhodná opatření k boji proti diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení*, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.**

Charta základních práv EU

- **čl. 21**
  - Zakazuje se jakákoli diskriminace, zejména na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, etnického nebo sociálního původu, geneticky daných vlastností, jazyka, náboženského vyznání či přesvědčení, politického či jiného smýšlení, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, původu, postižení, věku či sexuální orientace.
- **Článek 23**
  - Rovnost mezi muži a ženami musí být zajištěna ve všech směrech, včetně zaměstnání, práce a odměny za ni. Princip rovnosti nebrání tomu, aby byla zachována či přijata jistá opatření stanovující zvláštní výhody ve prospěch menšinově zastoupeného pohlaví.
- V hlavě III – rovněž práva starších osob, práva dětí, začleňování osob se zdravotním postižením

Rovný přístup ke zboží a službám

- Pro muže a ženy přišel později, než v případě rovného zacházení bez ohledu na rasu a etnický původ
- Původně navrhováno zahrnutí vzdělávání a reklamy do věcného rozsahu – neprosazeno
- **SMĚRNICE RADY 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování**

Praktické otázky rovného přístupu ke zboží a službám

- Rozdílné ceny
  - pojistných produktů
  - Služeb (kadeřník)
- Rozdílný přístup
  - Ke službám (kluby, sauny, plavání, doprava, zábava – těhotné ženy)
- Vzdělávání
- Reklama

Oblast působnosti

- V rámci pravomocí svěřených Společenství se tato směrnice vztahuje na všechny osoby poskytující veřejně dostupné zboží a služby, bez ohledu na to, zda dotyčná osoba působí ve veřejném nebo soukromém sektoru, včetně veřejnoprávních subjektů, a které jsou nabízeny mimo oblast soukromého a rodinného života a úkonů prováděných v této souvislosti.
- Touto směrnicí není dotčena svoboda každého vybrat si smluvního partnera, není-li tato volba smluvního partnera založena na jeho příslušnosti k určitému pohlaví.
- Tato směrnice se nevztahuje na obsah sdělovacích prostředků a reklamy ani na vzdělávání.
- Tato směrnice se nevztahuje na záležitosti týkající se zaměstnání a povolání. Tato směrnice se nevztahuje na záležitosti samostatné výdělečné činnosti, pokud se na ně již vztahují jiné právní akty Společenství.

27. 3. 2018

Jméno přednášejícího

9

Rovný přístup ke zboží a službám

- Směrnice 2004/113/ES
  - „používání pojistně-matematických faktorů týkajících se pohlaví je běžně rozšířeným postupem v pojišťovnictví a ostatních souvisejících finančních službách. Aby se zajistilo rovné zacházení s muži a ženami, nemělo by používání pohlaví jako pojistně-matematického faktoru vést k rozdílu ve výši pojistného a v pojistném plnění. Méně příznivé zacházení se ženami z důvodů těhotenství či mateřství by mělo být považováno za formu přímé diskriminace na základě pohlaví, a proto by mělo být v pojišťovnictví a v souvisejících finančních službách zakázáno. Náklady spojené s riziky těhotenství a mateřství by tudíž neměly být spojovány pouze s osobami jednoho pohlaví.“
  - Členské státy zajistí, aby ve všech nových smlouvách uzavřených nejpozději po 21. prosinci 2007 nevedlo použití pohlaví jako faktoru při výpočtu výše pojistného a pojistného plnění pro účely pojištění a souvisejících finančních služeb u jednotlivých pojištěnců k rozdílu ve výši pojistného a v pojistném plnění.
  - Čl. 5 odst. 2 členské státy mohou 21. prosince 2007 rozhodnout o povolení přiměřených rozdílů ve výši pojistného a pojistného plnění u jednotlivých pojištěnců, je-li pohlaví určujícím faktorem při hodnocení rizika založeném na příslušných a přesných pojistně-matematických a statistických údajích.
  - Členské státy určí jeden nebo několik subjektů pověřených prosazováním, analýzou, sledováním a podporou rovného zacházení se všemi osobami bez diskriminace na základě pohlaví a učiní pro ně nezbytná opatření. Tyto subjekty mohou být součástí orgánů pověřených na vnitrostátní úrovni ochranou lidských práv nebo práv jednotlivců nebo za provádění zásady rovného zacházení

C-227/04 P Lindorfer

- **Fakta:**
- Maria-Luise Lindorfer, rakouská státní příslušnice, nastoupila do služby Rady dne 16. září 1996. Dne 16. června 1997 byla jmenována úřednicí a zařazena do platové třídy A 5, stupně 2. Před přijetím do služby Rady byla třináct let a tři měsíce zaměstnána v Rakousku. Během tohoto období odváděla příspěvky do rakouského důchodového systému.
- Dne 15. května 1999 požádala M.-L. Lindorfer na základě čl. 11 odst. 2 přílohy VIII služebního řádu o převod paušální odkupní hodnoty nároků na starobní důchod, nabytých v rakouském systému, do systému Společenství.
- Dne 18. února 2000 informoval rakouský penzijní fond M.-L. Lindorfer, že částka paušální odkupní hodnoty jejích rakouských nároků na starobní důchod byla prozatímne stanovena k datu 1. března 2000 ve výši 1 306 712,23 ATS. Rovněž jí informoval, že nemá nárok na starobní důchod v Rakousku, jelikož neodváděla příspěvky po minimální požadovanou dobu 180 měsíců. Nicméně jí navrhl, aby „odkoupila“ chybějících 21 měsíců pojištění zaplacením částky ve výši 237 963,60 ATS. Maria-Luise Lindorfer tento návrh nepřijala.
- Rozhodováno v rámci kasační stížnosti

- **Rozsudek:**
- Původní rozhodnutí zrušeno v části, kde neshledalo diskriminaci na základě pohlaví
- A v části týkající se výpočtu let služby započitatelných pro důchod

C-326/09 Test-Achats

- **Fakta:**
- Žalobci v původním řízení podali ke Cour constitutionnelle (Ústavní soud) návrh na zrušení zákona ze dne 21. prosince 2007, kterým se do belgického práva provádí směrnice **2004/113**.
- Domnívali se, že zákon, který zavádí možnost výjimky upravenou v čl. 5 odst. 2 směrnice **2004/113**, je v rozporu se zásadou rovnosti mužů a žen.
- Cour constitutionnelle, maje za to, že návrh, jenž mu byl předložen, vznáší problém platnosti ustanovení směrnice Unie, se obrátil na SDEU

- **Předběžné otázky:**
- 1) Je čl. 5 odst. 2 směrnice **2004/113**[...] slučitelný s čl. 6 odst. 2 [EU], konkrétně se zásadou rovnosti a nediskriminace zaručenou tímto ustanovením?
- 2) V případě záporné odpovědi na první otázku, je týž čl. 5 odst. 2 [této] směrnice neslučitelný s čl. 6 odst. 2 [EU] i tehdy, je-li jeho použití omezeno pouze na smlouvy o životním pojištění?

- Odpověď SDEU
- **Článek 5 odst. 2 směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování, je neplatný s účinností od 21. prosince 2012**

C-318/13 X

- **Fakta případu**
- Pan X narozený v roce 1953 byl zraněn při pracovním úrazu, k němuž došlo dne 27. srpna 1991. Vakuutusoikeus (soud, kterému jsou předkládány záležitosti sociálního zabezpečení) rozhodnutím ze dne 18. října 2005 konstatoval, že pan X měl nárok na paušální odškodnění za trvalé poškození zdraví podle zákona o úrazovém pojištění.
- Na základě tohoto rozhodnutí přiznala příslušná pojišťovna rozhodnutími ze dne 16. prosince 2005 panu X v rámci tohoto odškodnění paušální částku ve výši 4 197,98 eur, včetně všech přírůstků.
- Pan X podal proti těmto rozhodnutím žalobu, v jejímž rámci tvrdil, že jednorázové odškodnění za trvalé poškození zdraví mělo být vypočteno podle stejných kritérií, jako jsou kritéria stanovená pro ženy. Tato žaloba byla zamítnuta dne 31. srpna 2006 odvolacím senátem zabývajícím se případy pracovních úrazů. Uvedené rozhodnutí bylo potvrzeno vakuutusoikeus dne 27. května 2008.
- Pan X v dopise zasláném dne 13. října 2008 ministerstvu tvrdil, že paušální částka, která mu byla vyplacena v rámci odškodnění za trvalé poškození zdraví, byla stanovena v rozporu s ustanoveními unijního práva týkajícími se rovného zacházení pro muže a ženy. Pan X tedy požadoval zaplacení částky 278,89 eur navýšené o úroky z prodlení. Tato částka odpovídá rozdílu mezi odškodněním, které obdržel pan X, a odškodněním, které by bylo vyplaceno ženě stejného věku nacházející se ve srovnatelné situaci. Ministerstvo dne 27. května 2009 odmítlo zaplatit požadovanou částku.

• **Předběžné otázky**

- „1) Musí být čl. 4 odst. 1 směrnice [79/7] vykládán tak, že brání vnitrostátní právní úpravě, na základě které se jako pojistněmatematický faktor pro výpočet dávek sociálního zabezpečení, stanovených zákonem a vyplácených v důsledku pracovního úrazu, použije rozdílná očekávaná délka života v případě mužů a žen, jestliže při použití tohoto faktoru je jednorázová dávka odškodnění, která má být vyplacena muži, nižší než odškodnění, které by obdržela žena stejného věku, jež se nachází ve srovnatelné situaci?
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku: Existuje v projednávané věci dostatečně závažné porušení unijního práva jako podmínka pro vznik odpovědnosti členského státu, pokud se zohlední zejména to, že
  - Soudní dvůr ve své judikatuře nezaujal výslovně stanovisko k otázce, zda lze při vyměřování dávek zákonných systémů sociálního zabezpečení, které spadají do oblasti působnosti směrnice 79/7, zohlednit pojistněmatematické faktory týkající se pohlaví;
  - Soudní dvůr v rozsudku Association belge des Consommateurs Test-Achats a další (C-236/09, EU:C:2011:100), prohlásil za neplatný čl. 5 odst. 2 směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování [(Úř. věst. L 373, s. 37)], který zohlednění takových faktorů připouští, současně ale stanovil přechodné období do začátku účinnosti této neplatnosti, a
  - unijní zákonodárce ve směrnici [2004/113] a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES ze dne 5. července 2006 o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání [(Úř. věst. L 204, s. 23)] za určitých podmínek připustil zohlednění pojistněmatematických faktorů týkajících se pohlaví při výpočtu dávek ve smyslu těchto směrnic a vnitrostátní zákonodárce na základě toho předpokládal, že předmětné faktory lze zohlednit i v oblasti zákonných systémů sociálního zabezpečení ve smyslu projednávané věci?“

• **Odpověď CJEU**

- Článek 4 odst. 1 směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, na základě které se jako pojistněmatematický faktor pro výpočet dávek sociálního zabezpečení, stanovených zákonem a vyplácených v důsledku pracovního úrazu, použije rozdílná očekávaná délka života v případě mužů a žen, jestliže při použití tohoto faktoru je jednorázová dávka odškodnění, která má být vyplacena muži, nižší než odškodnění, které by obdržela žena stejného věku, která se nachází ve srovnatelné situaci.
- 2) Předkládajícímu soudu přísluší posoudit, zda jsou splněny podmínky vzniku odpovědnosti členského státu. Obdobně, pokud jde o otázku, zda vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení představuje „dostatečně závažné“ porušení unijního práva, bude tento soud muset vzít v úvahu zejména skutečnost, že Soudní dvůr dosud nerozhodl o legalitě zohlednění faktoru založeného na průměrné očekávané délce života v závislosti na pohlaví při stanovení dávky odškodnění vyplácené na základě zákonného systému sociálního zabezpečení, který spadá do oblasti působnosti směrnice 79/7. Předkládající soud bude muset rovněž vzít v úvahu možnost přiznanou členským státům unijním zákonodárcem, která je vyjádřena v čl. 5 odst. 2 směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování, jakož i čl. 9 odst. 1 písm. h) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES ze dne 5. července 2006 o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání. Uvedený soud musí dále vzít v úvahu skutečnost, že Soudní dvůr dne 1. března 2011 (C-236/09, EU:C:2011:100), rozhodl, že první z uvedených ustanovení je neplatné, jelikož odporuje zásadě rovného zacházení pro muže a ženy.

Závěr

- Rovný přístup ke zboží a službám – naplněnější termín, než by se na první pohled mohlo zdát
- Jde o:
  - Peníze
  - Lidskou důstojnost
  - Možnost volby
- Právo EU napomáhá rovnosti v této oblasti, bývalo mohlo více

27. 3. 2018

Jméno přednášejícího

19

UNIVERZITA KARLOVA
Právnická fakulta

Děkuji za pozornost

koldinsk@prf.cuni.cz

27. 3. 2018

Kristina Koldinská

20